

ชื่อเรื่อง : การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในระบบบนฐานภูมิปัญญาและ
วัฒนธรรมถิ่น : กรณีศึกษานักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไทเลย

ผู้วิจัย : นายเกรียงศักดิ์ สร้อยสุวรรณ

ประธานที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์

กรรมการที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ พรรณยุพา นพรัถ
: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชาวี อินโย

ประเภทสารนิพนธ์ : วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (พัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์อยู่สองข้อคือ เพื่อศึกษาลำรวจและวิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยที่เหมาะสมควรสำหรับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน และเพื่อเสนอรูปแบบการจัดการศึกษาในระบบ โดยใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยเป็นฐาน

ลักษณะการวิจัยได้ประยุกต์ลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา กับประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม ตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมุ่งศึกษาตามประเด็นคำถามการวิจัยจากแหล่งข้อมูลทั้งด้านเอกสารและบุคคล

ผลการวิจัยสรุปเป็นสองประเด็นหลักได้ดังนี้

ประเด็นแรก ผลการศึกษาสำรวจและวิเคราะห์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยที่เหมาะสมควรสำหรับการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน ได้แก่เนื้อหาของหลักสูตรมาจากผลการศึกษาของผู้วิจัย ในประเด็นนี้ผู้วิจัยพบว่า

1. องค์ภูมิปัญญาของคนไทยเลย วัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ ของวิถีชีวิตไทยเลย และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนไทยเลยเท่าที่ปรากฏพบหลักฐานที่มั่นคงและเชื่อถือได้ในพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอท่าลี่ อำเภอเมืองเลยหรือกุดป่อง อำเภอด่านซ้าย และอำเภอนาแห้ว

2. วัฒนธรรมของไทยเลยมีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์ของตนเองอย่างชัดเจนที่แตกต่างไปจากวัฒนธรรมไทยอีสาน อันเป็นการแสดงออกถึงความลุ่มลึก แนบเนียนของภูมิปัญญาคนไทยเลยที่นำไปสู่วิถีปฏิบัติของการดำเนินชีวิต

3. “ไทยเลย” ส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังคงยึดมั่น และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีตามแนวบรรพบุรุษมาด้วยดี วัฒนธรรมของคนไทยเลย ที่ยังปรากฏอย่างเด่นชัดอีกกรณีหนึ่งได้แก่ ประเพณี จารีต และกฎบ้านของชุมชนคนไทยเลยที่มีวัตรปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน

ในประเด็นที่สอง การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนบนฐานภูมิปัญญา และวัฒนธรรมถิ่นไทยเลย กระทำโดยใช้การพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบของหลักสูตรที่อาศัยชุมชนเป็นฐาน ซึ่งมีลักษณะเป็นหลักสูตรชุมชนที่อาศัย “คนใน” เป็นฐานในการสร้างและตรวจสอบ

ส่วนหนึ่งของหลักสูตรดังกล่าวได้ถูกนำมาสร้างเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนท่าลี่วิทยาในรูปแบบของกิจกรรมค่ายวัฒนธรรมฯ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนของโรงเรียนท่าลี่วิทยา พบว่าหลักสูตรดังกล่าวสามารถสร้างความตระหนักและการมองเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมถิ่นไทยเลยให้เกิดขึ้นกับเยาวชนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนได้

สิ่งที่ผู้วิจัยพบอีกประการหนึ่งก็คือ ปัจจุบันภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยเลยหลายเรื่อง และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไทยเลย กำลังสูญหายไปจากอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของคนไทยเลย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงตามบริบทและวัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงจาก “คนนอก”

Title : A DEVELOPMENT OF THE FORMAL EDUCATION MODEL
BASIS ON WISDOM AND CULTURE : CASE OF TAI-LOEI

Author : Mr. Kreangsak Soisuwon

Major Adviser : Assist. Prof. Dr. Panuwat Pukdeewong

Adviser : Assoc. Prof. Panyupa Noparuk
: Assist. Prof. Dr. Chawe Inyai

Type of Degree : Doctor of Philosophy Degree in Social Development
(Ph.D. in Social Development), Naresuan University, 2007

Abstract

The two objectives of these study were to survey and study the culture of TAI-LOEI which valuated with formal education and to propose educational model that based on TA-LOEI' s wisdom and culture.

Research methodologies were applied on PAR and R&D technique with grounded theory. The research results came from resource persons and documents.

Research results were to:

Firstly, the content of TAI-LOEI's wisdom and culture; as the content of the curriculum; were to:

1. TAI-LOEI's wisdom and culture were found on 4 areas; tha-lee, muangloei or kud-pong, dan-sai and naa-heaw.

2. TAI-LOEI's wisdom and culture were diversified and identified from the others.

3. Particularly, most of them have been manipulated there life by the way of there wisdom and culture such as "Heed" and "Kong" or folklore and community's rule.

On the second, Educational Model was applied on the curriculum development approach ; the community curriculum ; which were shown in design and apply by TAI-LOEI community.

One part of these curriculums was splited up to developed an activities in school curriculum of Tha-lee Wittaya School in the pattern of culture conservation camp with 30 students and founded that these activities impacted their consciousness and valued in their root.

Further more, some TAI-LOEI wisdoms and cultures were being lost and destroy by "the outer" and "social change", so some of them were lost already.

